

en stemming òf dienen slechts, om alles eerlijk en met orde te doen geschieden. Voetius stelt den regel „ut sint paucae, simplices, liberae et adiaphorae”⁽³⁰⁾.

In één opzicht moet de liturgie, evenwel, zeer zeker, in het spoor der oude kerk terug geleid, en wel in de leer des gebeds.

Immers, als hij bidt, is de leeraar geen priester, die het dank-offer der gemeente den Heere toebrengt, geen vertegenwoordiger van die gemeente, wiens eenige vertegenwoordiger, Christus, als haar voorspraak, priester en koning, voor den Vader verschijnt, maar haar mond. Het zijn hare nooden, die hij opdraagt. Als persoon telt de dienaar alleen mede in en met de gemeente. Maar dat gebed der kerke is eene hoogst gewichtige zaak.

Van daar, vooral bij de bediening van het sacrament, het formulier gebed, dat thans meer en meer in onbruik is geraakt.

„Alle dienaren zullen eenerlei forme van openlyke kerkgebeden gebruiken, doch dat zy wysselyk ende kortelyk daarin voegen dat de tegenwoordige nood eischen zal; als voor speciale personen der overheden, voor eenige zieken, ende dit zullen zyn de gebeden in den Catechismo vervat,” aldus beval de Synode te Dordt ten jare 1574, daarmede de vrijheid beperkende door de Synode te Wezel in dit opzicht gelaten.

Het beginsel, waarom het haar te doen was, werd door volgende Synoden gehandhaafd, en moet ook in onze liturgiek worden vastgehouden.⁽³¹⁾

⁽³⁰⁾ G. Voetius, Pol. eccl. I, 378.

⁽³¹⁾ S. Maresius, Collegium Theologicum, Sive systema breve Univ. Theol. 1662, loc XII, 26. Quamvis autem non inficiamus preces plerumque ferventiores esse, quas urgens necessitas extorquet et suggerit Spiritus precum per illa *suspiria* inenarrabilia quorum meminit Paulus Rom. VIII : 26, quasque extemporaneas et ejaculatorias merito dixeris, tamen ad stata pietatis exercitia tam privata quam publica praeconceptis uti formulis, quibus mens et lingua in officio dirigantur et licet et expedit.... Haec enim fuit Ecclesiae omnium temporum constans praxis, nixa quoque firmissimis scripturae sacrae testimoniis.”

Vrg. G. Amesii de Conscientia et eius jure, vel Casibus. Amst. 1630. XVIII, I. Hodge „The church and its polity.” London 1879, bladz. 162.